

Here and Here After

ที่นี่ และ หลังจากที่นี่
มานพ สุวรรณปิณฑะ

ที่นี่ และ หลังจากที่นี่

Here and Here After

The National Gallery, Bangkok, Thailand.

Exhibition period : January 8th-30th , 2010

Artist	Manop Suwanpinta
Photo	Manop Suwanpinta
Text	Prof. Kamchorn Soonpongsri
	Manop Suwanpinta
Graphic Design	Benjaporn Santanasuk
Translation	Phanuwat Jittiwutikarn
Coordinator	Kaniknan Suwanpinta

Copyright @ 2009 The Artist, Manop Suwanpinta

ISBN 978-974-235-715-3

First Edition, 2009

1500 copies

ที่นี่ และ หลังจากที่นี่

Here and Here After

Rama IX Art Museum Foundation

การแสดงผลงานศิลปกรรมเดี่ยว โดย มานพ สุวรรณปิ่นตะ
ณ พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ หอศิลป์ ถนนเจ้าฟ้า
8 - 30 มกราคม 2553

Solo Art Exhibition by MANOP SUWANPINTA
At National Gallery, Bangkok
January 8 - 30, 2010

พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ หอศิลป์ ในฐานะสถาบันการเรียนรู้ศิลปะของชาติรู้สึกยินดีและเป็นเกียรติอย่างยิ่ง ที่ได้จัดนิทรรศการ
ประติมากรรมชุด “ที่นี่ และ หลังจากที่นี่” โดยคุณมานพ สุวรรณปิ่นทะ ประติมากรผู้ที่มีความมุ่งมั่น ทุ่มเท และอุทิศชีวิตทั้งชีวิตให้กับคำว่า
“ศิลปะ”

คุณมานพ สุวรรณปิ่นทะ เป็นหนึ่งในประติมากรเพียงไม่กี่คนที่สามารถสร้างสรรค์ผลงานศิลปะในเชิงสัญลักษณ์ที่สื่อสารระหว่างตัว
ศิลปิน ผลงานศิลปะ (สะท้อนสังคม) กับผู้ชมได้อย่างลงตัว นิทรรศการ “ที่นี่ และ หลังจากที่นี่” ได้แสดงอัตลักษณ์ของศิลปินที่เน้นเอกลักษณ์
ของไทย สะท้อนถึงเรื่องราวในสังคมและสภาพแวดล้อมในปัจจุบัน ผลงานประติมากรรมชุดนี้ จึงเปรียบเสมือนเครื่องเตือนใจให้คนเราได้หยุดคิด
ว่าอย่าหลงใหลได้ปลื้มไปกับสังคมแบบบริโภคนิยม ให้ความเจริญทางวัตถุเข้าครอบงำ เพราะในที่สุดมันจะนำพาให้สังคมไปสู่ความเสื่อมในทุกๆ
ด้านทั้งศีลธรรม จริยธรรม และคุณธรรม นับเป็นนิทรรศการที่สร้างแนวคิดที่น่าสนใจ และเผยให้เห็นถึงความงดงามทางศิลปะ กล่าวได้ว่าศิลปินได้
ผสมผสานจิตวิญญาณของศิลปินและความงดงามทางศิลปะลงในประติมากรรมแต่ละชิ้นได้อย่างแยบยล

หวังว่านิทรรศการในครั้งนี้ จะช่วยกระตุ้นเตือนให้ผู้คนเห็นความสำคัญในการสร้างความสมดุลระหว่างจิตใจกับวัตถุ เพื่อให้ดำรงชีวิตอยู่
ในสังคมปัจจุบันได้อย่างมีความสุข และขอขอบคุณทุกท่านที่ร่วมแรงร่วมใจกันสร้างสรรค์ให้นิทรรศการชุดนี้เป็นจริงขึ้นมาได้

อัมรินทร์ นิยม
(พัชนี จันทรสาขา)

ผู้อำนวยการพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ หอศิลป์

Rama IX Art Museum Foundation

มูลนิธิสถานแสงอรุณ

ผมดูงานศิลปะด้วยความรู้สึก ด้วยสามัญสำนึกเหมือนกับคนทั่วไป ที่ไม่ได้อยู่ในวงการศิลปะโดยตรง ผมได้สัมผัสผลงานของคุณมานพ
สุวรรณปิ่นทะ เมื่อไม่นานมานี้ และมีโอกาสได้รับฟังคำบอกเล่าถึงเป้าหมายในการสร้างสรรค์งานศิลปะของเขาที่ตรงกับความรู้สึกของผม
ว่าคุณมานพ ตั้งใจให้งานของเขาสื่อสารให้ผู้คนหันมามองดูภายในของตนให้ทะลุผ่านไปยังจิตวิญญาณ ซึ่งผมเห็นว่าเป็นเรื่องสำคัญที่จะทำให้มนุษย์
หลุดพ้นจากพันธนาการสู่ความเป็นอิสระ พบความสุข สงบและเกิดปัญญาอย่างแท้จริง อันจะเป็นเหตุให้เราสามารถแก้ปัญหาตนเองและสังคมใน
วิถีแห่งบริโภคนิยมที่มุ่งเน้นการแก้ปัญหาทางวัตถุด้านเดียว ชีวิตจึงขาดดุลยภาพเนื่องจากละเลยทางด้านจิตวิญญาณอันเป็นด้านสำคัญอีกด้านหนึ่ง
ของมนุษย์

คุณมานพได้ใช้ความวิริยอุตสาหะที่จะสร้างสรรค์งานตามความเชื่อของเขาโดยมิได้หวังผลทางธุรกิจอย่างต่อเนื่องตลอดมา โดยทำงาน
ศิลปะในเชิงพาณิชย์เท่าที่จำเป็นในการเลี้ยงชีพ คงเป็นผลจากกุศกรรมนี้เองทำให้คุณมานพเป็นผู้มีจิตใจงาม ดังเช่นความเอื้อเฟื้อที่อยู่เบื้องหลัง
การสร้างสรรค์งานศิลปะเพื่อสาธารณประโยชน์ชิ้นหนึ่งอันเป็นเหตุให้เรารู้จักกัน และผมเชื่อว่าการมีจิตใจงามจะเป็นพื้นฐานสำคัญที่ทำให้
คุณมานพสร้างสรรค์งานศิลปะให้เกิดประโยชน์แก่ตนและท่านให้ดียิ่งขึ้นไปตลอดชีวิต

ธีรพล นิยม

(ธีรพล นิยม)

ประธานมูลนิธิสถานแสงอรุณ

สารจากคุณไพศาล เจริญจรสกุล ประธานในพิธีฯ

ได้มีโอกาสรู้จักกับอาจารย์มานพมาหลายปี โดยเหตุบังเอิญที่ผมได้รับมอบหมายให้เป็นประธานจัดสร้างรูปเหมือนของพระอาจารย์ทองอินทร์ อดีตเจ้าอาวาสวัดสันติธรรม อ.เมืองเชียงใหม่ และได้ร่วมทำงานในเชิงข้อมูลของการสร้างรูปเหมือนไฟเบอร์กลาสเพื่อให้ได้ผลงานตามจุดประสงค์ ก็ได้ตามที่ได้ตั้งจิตภาวนาไว้ ทั้งนี้เกิดจากการทุ่มเทสร้างผลงานที่สามารถสัมผัสได้คือรูปปั้นเหมือนจริงดังมีชีวิต จากคำพูดของชาวเชียงใหม่ซึ่งมีความปิติในวันที่จัดส่งมอบรูปปั้นนี้ได้กล่าวด้วยความยินดี “พระอาจารย์ปักบ้านแล้ว”

ทุกวันนี้ผมได้ใช้เวลาส่วนใหญ่ในการเดินทางทั้งในและต่างประเทศเพื่อถ่ายภาพและเก็บเรื่องราวสำหรับลงใน www.truenaturephoto.com อาจารย์มานพก็ได้สร้างสรรค์ผลงานประติมากรรมงานปั้นรูปเหมือนอย่างต่อเนื่อง ถึงแม้ว่าอาจารย์มานพและผมจะไม่ได้อยู่ในสายอาชีพเดียวกัน แต่ก็มีโอกาสแลกเปลี่ยนและต่อยอดความรู้อยู่เสมอ นับตั้งแต่ได้รู้จักกันมา ทั้งนี้เนื่องจากเราได้มีความเข้าใจในงานศิลปะที่ใกล้เคียงกัน

เป็นที่น่ายินดีที่อาจารย์มานพได้จัดแสดงนิทรรศการผลงานประติมากรรมชุด “ที่นี่ และ หลังจากที่นี่” นับเป็นโอกาสอันดีสำหรับผู้ที่สนใจในงานประติมากรรมจะได้ชมผลงานอันมีคุณค่าอย่างยิ่ง ซึ่งหาชมไม่ได้ง่าย ๆ ในปัจจุบัน และเป็นการจุดประกายอย่างต่อเนื่องสำหรับผลงานชิ้นต่อไป ของอาจารย์มานพ สุวรรณปินทะ

(ไพศาล เจริญจรสกุล)
ประธาน
กลุ่มบริษัท ซี.เอ็ม.พี. โปรดักส์ จำกัด

มานพ สุวรรณปินทะ กับประติมากรรมร่วมสมัย

เมื่อกล่าวถึงคำว่าประติมากรรม ก็ต้องนึกถึงงานศิลปกรรมที่เป็นรูปจำหลักไม้ รูปหล่อโลหะ หรือไม้ก็เป็นรูปสลักหิน เป็นงานศิลปะที่กินพื้นที่ในอากาศ มีรูปลักษณะเป็นงาน 3 มิติ นับเป็นหนึ่งใน 5 ของเมเจอร์ อาร์ต (Major Arts) ที่นักคิดชาวกรีกประมวลไว้ว่า เปรียบประติมากรรมของงานศิลปะที่สามารถจับต้องได้ รับรู้ความงามด้วยการสัมผัสและต้องได้ นอกเหนือไปจากการสัมผัสความงามด้วยจักขุประสาท

มนุษย์รู้จักสร้างสรรค์งานประติมากรรมมาแต่โบราณ มีคุณค่าทั้งด้านพยานหลักฐานทางประวัติศาสตร์ เป็นการแสดงถึงคุณค่าทางวัฒนธรรมที่สังคมแต่ละหน่วยพึงมี สำแดงความรู้สึกนึกคิด จินตนาการ ความมุ่งมั่นศรัทธาที่มีต่อลัทธิและศาสนา ให้ผสมผสานเข้ากับธรรมชาติทางสุนทรีย์ภาพของตน

นอกจากนี้ ยังมีคุณค่าในด้านต่างๆ อย่างหลากหลายมากมายอีก เช่น มีคุณค่าในตัวงานศิลปะเอง มีคุณค่าแสดงถึงศักยภาพของประติมากร และต่อการสร้างสภาพแวดล้อมที่กำหนดสภาพจิตวิญญาณทางสังคมอีกด้วย

คงไม่ต้องกล่าวคุณค่าของงานประติมากรรมให้มากความกว่านี้ หากเราไปพิเคราะห์งานจากอียิปต์โบราณ กรีก โรมัน ยุโรปสมัยฟื้นฟูวิทยาเรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน ย่อมยืนยันได้ว่า ในความเป็นมนุษย์ได้นั้น องค์ประกอบหนึ่งที่ทำให้เป็นได้นั้นคือผลงานประติมากรรมได้แสดงความสามารถในการรังสรรค์จินตนาการของมนุษย์ให้ปรากฏได้อย่างเป็นรูปธรรมที่สุด จนบรรลุถึงสุนทรีย์ภาพระดับสูงได้เสมอเหมือนงานศิลปะสาขาอื่นๆ

ในประวัติศาสตร์ศิลปะของชาวไทย แม้เป็นสังคมขนาดเล็ก ปรากฏจากภาพทางเศรษฐกิจการเมือง และการทหารได้ทัดเทียมกับอารยประเทศทั้งหลาย แต่ถึงกระนั้นคนภายในชาติก็ได้สร้างสรรค์งานประติมากรรมให้บรรลุถึงระดับขั้นสูงเทียบเท่าสากลไว้เช่นกัน โดยมีแหล่งศิลปคดีจากพระพุทธศาสนา จึงปรากฏพระพุทธรูปมาอยู่ทั่วแผ่นดินสยาม ที่สามารถโอ้อวดถึงความยิ่งใหญ่และโดดเด่นของประติมากรไทย

ครั้นเมื่อลุล่วงเข้าสู่ยุคโลกาภิวัตน์ ชาติต่างๆ ที่เคยกันเขตแดนของตนอย่างเข้มงวดก็ไม่สามารถต้านทานกับการเปลี่ยนแปลงที่เข้ามาหลายกำแพงเหล่านั้นลง นั่นคือระบบข้อมูลข่าวสารที่นำโดยพาหนะทางเทคโนโลยี

ความรู้ในนาศาสตร์ของนานาชาติต่างได้แพร่สะพัดออกไปทั่วทุกทิศทางอย่างไร้กรอบกำหนด เป็นดุจดั่งอากาศที่ผู้คนทั้งโลกต่างยอมรับเป็นลมหายใจของตน

หนึ่งในนาศาสตร์ที่แพร่สะพัดเข้าสู่ประเทศไทยในปลายพุทธศตวรรษที่ 25 นั่นคือความรู้ในการสร้างสรรค์ประติมากรรม

ความงามขั้นสูงไม่จำเป็นต้องเฉพาะเจาะจงด้วยการสร้างพระพุทธรูปมาเท่านั้น หากยังสามารถนำไปสู่การรังสรรค์งานแนวทาง และเนื้อหาสาระอื่นๆ ได้อีกอย่างหลากหลาย

ผลลัพธ์ก็คือ ความรู้ใหม่นี้ได้ทำให้เกิดสมัยของประติมากรรมไทยแบบใหม่ขึ้น

ศาสตราจารย์ศิลป พีระศรี ได้ให้คำจำกัดความสั้นๆ และชัดเจนถ่องแท้ถึงความหมายของศิลปกรรมไทยสมัยใหม่ ได้แก่ ผลงานศิลปะที่ศิลปินไทยในบรรพกาลไม่เคยสร้างมาก่อน ผลกระทบนี้ คงไม่จำเป็นต้องกล่าวถึงการสร้างประติมากรรมตามแบบประเพณีโบราณ ที่ยังคงรับงานการสร้างพระพุทธรูปหรืองานตามแนวศาสนาอยู่ทั่วไปเลยเช่นเดิม

หากเพ่งพินิจไปถึงงานประติมากรรมที่มีแนวแปลกแยกออกไป ถึงแม้ได้มีประติมากรเพียงกลุ่มเล็กๆ สร้างขึ้นก็ตาม ซึ่งพอจำแนกได้เป็น 2 แนวทางใหญ่ด้วยกัน คือ

แนวทางแรก ประติมากรได้นำเอาแนวคิดการสร้างงานเชิงลัทธิสัจนิยม (Realism) หรือสร้างให้เหมือนจริงตามธรรมชาติ เช่นเหมือนคนจริงหรือเหมือนรูปสัตรีอย่างไม่ผิดเพี้ยน อาจมีการแปลงใส่เชิงสัญลักษณ์ หรือแฝงนัยต่างๆ อยู่บ้าง ประติมากรผู้บุกเบิกตามแนวทางนี้ที่โดดเด่นมีหลายท่านด้วยกัน คือ ศาสตราจารย์ศิลป์ พีระศรี, สิทธิเดช แสงหิรัญ, พิมาน มูลประมุข, แสง สงฆ์มั่งมี, ไพฑูรย์ เมืองสมบูรณ์ และสนั่น ศิลากร เป็นต้น

แนวทางที่สอง เป็นการสืบสานเอกลักษณ์ที่โดดเด่นในรายละเอียดของสุนทรียธาตุจากประติมากรรมแบบประเพณีมาใช้ โดยนำมาวิเคราะห์และสังเคราะห์ใหม่ ซึ่งอาจเรียกว่าเป็นแนวประเพณี เช่นเส้นที่งดงาม ปริมาตรที่กลมกลึง ประสานสัมพันธ์ อารมณ์ท่วงที่อันอ่อนหวานอ่อนช้อย การสำแดงออกอย่างละมุนละไม และนอบน้อมถ่อมตน ซึ่งสามารถพบเห็นได้ในผลงานของอาจารย์เขียน ยิ้มศิริ กับ ชิต เจริญบุรุษานานำเอาความงามที่ศิลปินบรรพชนสร้างไว้มากใช้กับงานระบำ นักดนตรี และอื่นๆ ตามวิถีไทย

จากการเริ่มต้นราวกระแสนิยมของระบบโลกาภิวัตน์ในกลางคริสต์ศตวรรษที่ 20 จากนั้นได้เพิ่มแรงทวีขึ้นๆ จนกระทั่งกลายเป็นจุดดังพายุ ที่กระหน่ำพัดเข้าสู่ชาติต่าง ๆ อย่างไม่ขาดสาย ความรู้ทางประติมากรรมก็คงเช่นเดียวกันกับความรู้ในงานศิลปะสาขาอื่น ๆ เป็นความรู้ที่เกิดจาก คิดแสวงหาหลักการแห่งความงามขึ้นใหม่มากมาย โดยธรรมชาติผู้เป็นศิลปินต้องเป็นเสรีชน ขอบที่จะสำแดงอัตลักษณ์แห่งตน มีจินตนาการและจินตภาพที่ล้ำลึก พร้อมทั้งสร้างงานเพื่อสนองความปรารถนาของตนให้ปรากฏเป็นประจักษ์

แนวทางประติมากรรมไทยสมัยใหม่เริ่มต้นจากสองแนวทางดังกล่าวก็ได้ขยายขยายแนวทางใหม่ๆ ที่ประติมากรชาวตะวันตกค้นพบ มาใช้สร้างงานของตนอย่างไม่มีร้อ

มีคำกล่าวหาที่ว่า การนำเอาความคิดและแบบอย่างจากตะวันตกมาใช้นั้นเป็นการกระทำที่น่าอับอาย หรือบางคนถึงกับประณามว่าเป็นทาส ซึ่งน่าจะต้องใคร่ครวญคำกล่าวหาเสียใหม่

เพราะความรู้ที่แท้จริงนั้นเป็นสากล ไม่มีเรื่องของเชื้อชาติ ศาสนามากำหนด เช่น ความรู้ทางวิทยาศาสตร์ มนุษยศาสตร์ และศาสตร์ทั้งหลายในโลกต่างล้วนเป็นสมบัติร่วมกันของมนุษย์ทั้งหลายในโลก โดยทุกคนสามารถเรียนรู้และนำไปใช้ได้อย่างเสมอภาค

แน่นอนการนำความรู้มาใช้นั้นต้องไม่ใช่การลอกเลียนหรือถอดแบบ แล้วแอบอ้างเป็นผลงานที่ตนเองคิดสร้างสรรค์ขึ้นมาเอง ความรู้จากแนวทางการสร้างงานของลัทธิสัจนิยมของประติมากรไทยสมัยบุกเบิก ได้ค่อยคลี่คลายไปสู่การผันแปรรูปทรงตามแนวทางลัทธิคิวบิสม์ หรือใช้จินตนาการความฝันแบบสุดขีดของลัทธิเซอร์เรียลลิสม์เข้าไปผสม จากนั้นก็หันเหเข้าสู่การค้นหาสภาวะของความเป็นอมตะสากลของศิลปะลัทธินามธรรม และคติประชานิยม (Pop Art)

จากนั้นแนวทางการสร้างงานประติมากรรมสมัยใหม่ก็เริ่มแตกตัว ขยายเส้นทางการสร้างสรรค์สิ่งใหม่อย่างไม่หยุดยั้ง ควบคู่ไปกับแนวคิดในปรัชญาทางสุนทรียศาสตร์แบบใหม่ คือการนำวัสดุใหม่ๆ มาใช้สร้างงาน ซึ่งแต่เดิมก็จำกัดเพียงแค ไม้, หิน, ดิน, ปูน และโลหะบางชนิด เรียกว่าเป็นวัสดุตามแบบประเพณี (Traditional Material) เข้ามาสู่การนำวัสดุที่นอกเหนือประเพณีเดิม (Non-Traditional) มาใช้เพิ่มเติม ดังเช่นเศษชิ้นส่วนของวัสดุสำเร็จรูป (Ready Made) หรือวัสดุเก็บตกทั่วไป (Found Object) เช่น หลอดไฟฟ้า ชิ้นส่วนเครื่องจักรกล ฯลฯ รวมไปถึงการนำเอาวัสดุสังเคราะห์ เช่น จำพวกพลาสติก เรือใบจนถึงเหล็กปลอดสนิม ฯลฯ

จากแนวคิดในการเสนอประติมากรรมแบบประเพณีที่ต้องตั้งสถิต (Static) อยู่คงที่ ดังได้พบในประติมากรรมในอดีตของทุกชาติก็แปลกแยกออกไปสู่ความเคลื่อนไหวได้ตามหลักกลณะ หรือคิเนติก (Kinetic) ให้ปรากฏเห็นผลงานตามแนววิทยาศาสตร์ของ Optical Sculpture ที่เคลื่อนไหวด้วยแรงลม กระแสน้ำ เครื่องจักร เป็นต้น

ส่วนทางด้านรูปทรง (Form) และรูปร่าง (Shape) ก็เพิ่มความสำคัญของรูปทรงปิด (Tectonic) และรูปทรงเปิด (A tectonic) สามารถมองทะลุและขยายขอบเขตของงานไปสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม

เท่าที่กล่าวพรรณนามาอย่างยืดยาว แต่ย่นย่อนั้นก็เพื่อมาทำความเข้าใจ และแนะนำวิสัยมองกับชิ้นงานประติมากรรมสมัยใหม่ให้ได้รสชาติมากขึ้น

ยิ่งในช่วงระยะเวลาไม่กี่ทศวรรษที่ผ่านมา ประติมากรรมสมัยใหม่ของไทยได้พัฒนาตนเองไปรวดเร็วมาก มีแนวคิดที่น่าสนใจ เทคนิคกลวิธีการสร้างงานก็สลับซับซ้อนอย่างน่าทึ่ง สามารถนำมาประชันโฉมกับนานาชาติได้อย่างทัดเทียม

ประติมากรรมสมัยใหม่ของไทยที่โดดเด่นมีอยู่ด้วยกันหลายท่าน และหนึ่งในจำนวนนั้นคือ

มานพ สุวรรณปิ่นตะ บุคคลในบทความนี้ต้องการกล่าวถึง เมื่อกล่าวถึงประติมากรมานพ ผู้ที่สนใจในแวดวงประติมากรรมไทยย่อมรู้จักกันดี ซึ่งผมผู้เขียนคงไม่จำเป็นต้องกล่าวถึงอดีตชีวิตประวัติแต่ประการใด เพราะคงหาอ่านได้จากสุจิบัตรของการแสดง “ที่นี่ และ หลังจากที่นี่” ซึ่งคุณมานพ จัดแสดงผลงานคนเดียวอยู่แล้ว

ในบทความชิ้นนี้ คงมุ่งเน้นในปัญหาที่ประทับใจอยู่สองประเด็นด้วยกันที่เกี่ยวข้องกับคุณมานพ

ประเด็นแรก คือ ความเป็นประติมากรผู้มุ่งมั่น

เพราะย้อนหลังกลับไปของกาลเวลาร่วม 3 ทศวรรษ ในท่ามกลางความเสื่อมถอยของสถาบันราชอาณาจักรกับศาสนจักร จากในฐานะผู้อุปถัมภ์การสร้างงานประติมากรรมในอดีตที่สำคัญ เป็นผู้มอบหมายโครงการงานขนาดใหญ่ให้เหล่าศิลปินได้เนรมิตงานชิ้นสำคัญจำนวนมาก จนกลายเป็นรากฐานของศิลปกรรมประเพณี หรือศิลปกรรมของชาติไว้อย่างมั่นคง

ครั้นเมื่อสังคมเปลี่ยนไป ผู้คุมอำนาจการเมืองและเศรษฐกิจก็ได้เปลี่ยนแปลงไปด้วย วงการศิลปะทุกสาขาย่อมได้รับผลกระทบไปเช่นกัน ซึ่งเป็นเรื่องธรรมดาของบริบทต่างๆ ทางสังคมที่ย่อมส่งสะท้อนต่อการลัทธิธรรมาภิบาลนิยม (Utilitarianism) ของมหาชนได้เข้ามาแทนที่ความเชื่อดั้งเดิม ดังนั้น การทุ่มเทอุทิศตนด้วยความศรัทธาต่อศาสนจักร และลัทธิราชาเทวะด้วยความเคารพยอมลดน้อยถอยบทบาทลง

ครั้งหนึ่งในอดีตเหล่าศิลปินมีความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตและครอบครัว มีโครงการใหญ่เสนอให้ทำอย่างสม่ำเสมอ เพราะอำนาจและบารมีของผู้อุปถัมภ์ ซึ่งช่วยให้ผู้สร้างงานศิลปะเหล่านั้นย่อมสามารถทุ่มเทการกระทำสร้างสรรค์โดยไม่ต้องพะวัพะวงใดๆ

แต่มาบัดนี้ทุกสิ่งทุกอย่างผันแปรไป ผู้อุปถัมภ์การสร้างงานศิลปะก็ได้เปลี่ยนโฉมหน้าไปเป็นชนชั้นกลางที่หาลากรสนิยม มากหลายในความเข้าใจในศิลปะ ซึ่งผู้สร้างงานศิลปะย่อมมีประโยชน์ในแง่มีอิสรภาพ และเสรีภาพในการสร้างงานมากขึ้นพร้อม ๆ กันนั้น ชีวิตและครอบครัวของศิลปินย่อมขาดความมั่นคงไปด้วย

คุณมานพเป็นประติมากรอิสระ คือต้องรับผิดชอบทุกอย่างด้วยตนเอง นับตั้งแต่พื้นที่ห้องทำงาน วัสดุอุปกรณ์ และแรงงานผู้ช่วยเหลือ ผิดกับประติมากรมีสังกัด เช่น ครูบาอาจารย์ในสถาบันศิลปะ ที่ค่อนข้างไม่มีปัญหา

คุณมานพอยู่ได้อย่างไรโดยไม่มีอุปสรรค เพราะเท่าที่สำรวจเส้นทางการทำงานมานานร่วม 3 ทศวรรษ ติดต่อกันอย่างสม่ำเสมอ มีผลงานค่อนข้างมาก และมีพัฒนาการอย่างต่อเนื่อง ทำให้หมดที่ที่จะยกย่องชมเชยเสียไม่ได้ ผมคิดเองเออเอง นี่คงเป็นความสามารถพิเศษส่วนตัวที่เข้าใจกับการสร้างผลงานต่างๆ ที่ได้เงินจากการรับจ้างสร้างงานทั่วๆ ไปตามความต้องการของผู้ว่าจ้าง ให้เข้ากับการสร้างงานตามอุดมคติ อุดมการณ์ของตนให้สัมพันธ์กันอย่างดี จนไม่เป็นอุปสรรค ทำให้ผลงานทั้งสองแนวทางต่างเื้อต่อกันและกัน จึงดูเหมือนประติมากรท่านนี้ได้หล่อหลอมชีวิตทั้งชีวิตให้รวมเป็นหนึ่งเดียวกับงานศิลปะที่เขาได้สร้างขึ้น เป็นชีวิตที่ผูกพันกับงานศิลปะ และงานศิลปะเป็นเอกภาพกับชีวิตของเขาเอง

ส่วนความประทับใจในประเด็นที่สองนั้น คือคุณค่าในงานซึ่งพอประเมินออกเป็น 2 ประเด็นใหญ่ด้วยกัน คือ
คุณค่าในความมีศิลปะนิสัย ซึ่งในส่วนตัวของผมให้น้ำหนักในคุณค่านี้พอสมควร ด้วยเคยเห็นผลงานมาไม่น้อย ดังเช่นศิลปินผู้หนึ่งข้างมี
แนวคิดที่แสนสุดวิเศษ แต่การนำเสนอออกมาเป็นงานศิลปะ ข้างดูหยาบกระด้าง สุกเอาเผากินไร้สุนิยม ปราศจากฝีมือ ขาดกลวิธีที่
เฉลียวฉลาด มีลักษณะผลงานออกมาในท่วงทำนองความคิดดีเลิศ แต่การแสดงออกนำเสนอแย่มาก เป็นต้น
เคยเห็นศิลปินบางคนมีความสามารถสูงมากทางจิตรกรรม แต่ครั้งนพายยามสร้างงานประติมากรรมก็พบกับความล้มเหลวอย่างสิ้นเชิง
เพราะว่าศิลปะนิสัยทางจิตรกรรมกับประติมากรรมค่อนข้างแตกต่างกันมาก เนื่องจากการสำแดงความงามของศิลปะทั้งสองสาขามีความโดดเด่น
ต่างกันไป

ผลงานของคุณมานพส่วนใหญ่เป็นไปตามแนวทางลักษณะของผลงานเชิงอนุสาวรีย์ ที่แสดงความดีเด่นไว้ในตัวของมันเอง มีความงามทาง
สุนทรียธาตุในเรื่องของความสง่างาม ความมีปริมาตร เส้น สัดส่วน จังหวะของแสงและเงา ที่สามารถเร้าอารมณ์ให้แก่ผู้ชมได้ดี
ผลงานของคุณมานพในด้านสาระของเนื้อหาเรื่องราวนั้นมีจุดมุ่งหมายสำคัญ คือการสร้างความสุขตามกฎธรรมชาติระหว่างวัตถุกับ
จิตวิญญาณของความเป็นมนุษย์ ซึ่งเป็นเนื้อหาสาระที่ผมค่อนข้างประทับใจไม่น้อย
ดังนั้นรูปคนทั้งหญิงและชายจึงมักปรากฏอยู่ในผลงานของเขาอยู่เสมอ โดยมีการเพิ่มเติมตกแต่งรายละเอียดอื่น ๆ ลงไป เช่นการเปิด
เห็นภายในของอวัยวะ ทั้งใบหน้าและร่างกาย หรือการนำโครงสร้างต่างๆ มาผสมผสานจัดวาง ซึ่งเป็นที่นิยมในงานศิลปะร่วมสมัย ส่วนมีการแสดง
อย่างเฉลียวฉลาด

ผลงานของเขาดูเหมือนจะไม่ต้องการแสดงถึงสิ่งสถิตหรืออยู่กับที่ หรือดูลึกลับและเร้นลับ หากมีความเคลื่อนไหว เร้าร้อน ดังที่เขา
สารภาพว่า “ไม่ว่ายามตื่นยามหลับ ยามกินยามนอน แม้แต่ในความฝัน...”

เมื่อมาสรุปถึงประเด็นคุณค่าในประเด็นที่สองต่อจากการมีศิลปะนิสัยเชิงประติมากรรมของคุณมานพแล้ว สามารถกล่าวได้ว่าเขาได้นำ
เนื้อหาเรื่องราวจากจินตนาการให้ดีเด่นได้จากความสามารถเชิงคุณค่าทางฝีมือที่มีอยู่อย่างพร้อมมูลเข้ามาประกอบด้วย
ถ้ามองถึงผลงานในแง่ลบบ้าง บางคนอาจไม่พึงพอใจที่ผลงานดูค่อนข้างยุ่งเหยิงรุงรัง ซึ่งแน่นอนผลงานของเขาดูเหมือนมุ่งเน้น
ทางโลกียวิสัย ไม่ใช่แนวทางโลกุตรแต่ประการใด ส่วนปัญหาที่ว่าดูเหมือนปรากฏลักษณะแบบอย่างของประติมากรอื่นปรากฏอยู่บ้าง ซึ่งก็เป็น
เรื่องธรรมดาสามัญ เพราะผลงานศิลปะแต่ละคนแต่ละชิ้นล้วนมีการแลกเปลี่ยนซึ่งกันและกันอยู่เสมอ แม้ในงานประติมากรรมของไมเคิลแองเจโล
ย่อมมาจากกรีก และโรแบกก็รับบางส่วนมาจากไมเคิลแองเจโลเช่นกัน

วิธีการรับเอามาใช้นั้น ไม่ใช่สิ่งที่น่าเสียหาย หากรับมาปรับแต่งหรือสังเคราะห์ใหม่ในเชิงเลือกและใช้ในสิ่งที่เห็นว่าดีที่สุดจากหลายแหล่ง
(Eclecticism) ให้เข้ากับงานของตนย่อมกระทำได้ ซึ่งต่างไปจากการลอกเลียน ถ่ายแบบ หรือทำให้เหมือน แล้วแอบอ้างว่าตนเองคิดขึ้นมาได้ นี่คือ
การผิดจริยธรรม จรรยาบรรณที่ให้อภัยไม่ได้

ถึงอย่างไรก็ตาม คุณมานพ สุวรรณปิณฑะ จะยอมรับหรือไม่ก็ตาม เขาได้ร่วมขบวนการประติมากรรมร่วมสมัยของไทยคนสำคัญผู้หนึ่ง
อย่างแน่นอน ผลของการทุ่มเททิศชีวิตจิตใจ ช่วยแต่งเติมบรรยากาศแห่งความเคลื่อนไหวให้วงการรุ่งโรจน์อีกครั้ง หลังจากที่เขาเกษียณ
วงการศิลปกรรมต้องการบุคคลเช่นนี้อีกมาก

ศาสตราจารย์เกียรติคุณ กำจร สุนพงษ์ศรี

20 มิถุนายน 2552

นิทรรศการ ที่นี้ และ หลังจากที่นี่

แนวคิด

เรามักใช้ชีวิตผ่านไปทุกวัน โดยไม่ได้สังเกต และไม่เคยตระหนักถึงเวลาที่กำลังผ่านไป ทุกอย่างดูเหมือนดำเนินไปอย่างเชื่องช้า เมื่อ
เรลองนึกย้อนกลับไปสู่อดีต คือช่วงเวลาที่ผ่านไป ช่วงเวลาที่ผ่านไปย่อมมีช่วงเวลาที่ดีติดตามมา ปรากฏการณ์ของเวลาเป็นสิ่งที่ไม่มีจุดเริ่มต้น
และจุดสิ้นสุด เมื่อเราสนทนากันในขณะที่คำพูดของเราจบประโยคลง ณ วินาทีนั้น เหตุการณ์นั้นจะกลายเป็นอดีตทันที เหลือไว้แต่เพียงความ
ทรงจำ แล้วเหตุการณ์ใหม่หรือประโยคใหม่จะเริ่มขึ้นทันที ปรากฏการณ์ทุกอย่างมีความเป็นจริงเพียงแค่ว่าปัจจุบันขณะเท่านั้น นอกนั้นเหลือไว้
แต่เพียงความจำได้หมายรู้ หรือภาพทางความคิดเท่านั้น ชีวิตเป็นการแข่งขันกับเวลาที่เรามาไม่ถึงทางชนะได้ สำหรับชีวิตทุกชีวิต ทุกเวลานาที
จำเป็นสำหรับการกิน นอน ขับถ่าย และสืบพันธุ์ ข้าพเจ้าคิดว่าแม้การสืบทอดกันทางแนวความคิดก็เป็นการสืบเผ่าพันธุ์ประเภทหนึ่ง เมื่อเรา
ลองคิดย้อนกลับไปในวันวัยเด็ก แล้วมองย้อนกลับมาในปัจจุบัน เรามักจะตระหนักถึงถึงการเปลี่ยนแปลงไปของผู้คน สถานที่ สภาพแวดล้อม
เหตุการณ์ทั้งหมด ระบบสังคมที่แปรเปลี่ยนจากการบีบคั้นของสิ่งแวดล้อมทางวัตถุ วัฒนธรรมตะวันออกและตะวันตกกำลังเผชิญหน้ากันอย่าง
รุนแรง ศีลธรรมต่ำทราม ความซื่อสัตย์สุจริตตามความเชื่อที่ว่า ทำดีได้ดีทำชั่วได้ชั่วกลายเป็นสิ่งไร้สาระเพื่อเจ้า เหลวไหล ความเจริญ
ทางวัตถุที่ปรากฏขึ้นอย่างไม่หยุดยั้งเทียบเท่า แต่ไม่สามารถยกระดับจิตใจของมนุษย์ให้สูงขึ้นได้ มีแต่จะทำให้ผู้คนหลงใหล ลักการะนับถือ
ลัทธิบริโภคนิยมมากขึ้นทุกขณะ

เหตุที่ข้าพเจ้าใช้ความพากเพียรอย่างยั้งยวดเพื่อสร้างงานศิลปะ มิใช่เพื่ออามิส มิได้บังอาจคิดหวังที่จะแก้ไขสิ่งเลวร้ายที่มีอยู่ในสังคม
ปัจจุบัน คิดแต่เพียงว่าอย่างน้อยก็ยังเป็นเครื่องเตือนใจของผู้ที่กำลังหลงใหลไปกับกระแสแห่งโลกวัตถุ บริโภคนิยม ข้าพเจ้ามีความเชื่อว่า
ทุกสิ่งทุกอย่างบนบกพร่อง ขาดแคลน และเลวร้ายในระบบปัจจุบัน ยังคงมีสิ่งที่เป็นความจริง ความดี และความงามหลงเหลืออยู่อย่างน้อย
ก็คือศิลปะที่ไม่มีลัทธิ ศาสนา และผลประโยชน์ ไร้ข้อจำกัดของกาลเวลา เป็นเครื่องหล่อเลี้ยงจิตใจที่แห้งผากของมนุษย์ในยุคปัจจุบันได้
เป็นสิ่งเดียวที่ยังคงสร้างความสมดุลตามกฎแห่งธรรมชาติระหว่างวัตถุและจิตใจของมนุษย์

ข้าพเจ้าตระหนักว่ามีเรื่องบังเอิญที่ได้มาสร้างงานศิลปะ แต่เป็นเรื่องของการเลือก ข้าพเจ้าเลือกที่จะสร้างสรรค์ผลงานที่เกิดจาก
จินตนาการ และความรู้สึกนึกคิดภายในมาปรากฏให้ทุกคนได้สัมผัสทางสายตา ยังคงยึดมั่นไม่เคยเปลี่ยน โดยเฉพาะอย่างยิ่งผลงานประติมากรรม
ที่นี่ คือเมื่อมีผู้ได้สัมผัสผลงานทางสายตา สื่อสารทางใจที่มากกระทบกับสารัตถะในผลงาน และ หลังจากที่นี่ คือความคิด ความทรงจำ ความ
ประทับใจที่ยังคงเหลืออยู่ หรือเพียงแค่ว่าความคิดว่ายังคงมีผลงานศิลปะที่มีคุณค่า อันมีรูปลักษณ์ อัตลักษณ์ และแนวความคิดแบบนี้ปรากฏอยู่
สำหรับข้าพเจ้าก็เพียงพอแล้วที่จะเป็นเครื่องชี้แจงในโลกที่ขาดสมดุล รุนแรง และยากลำบากในปัจจุบัน

มานพ สุวรรณปิณฑะ

ประติมากร

Here and Here after

We usually spend our daily life, passing by, not realizing that time is transient, everything seems to be changing slowly a little by little. When we recall our memory of the past, it is time that is vanished. The moments that have passed always follow by another flash of new moment. Time phenomenon is infinity. There is no beginning or end. When we have a dialogue or a conversation, at the very split second of our last word, it becomes past, what remains is merely a memory or remembrance, and the new event begins when the new word begins.

All world phenomenons have statuses of truthfulness only in the present moment. Apart from that, it is only a remembrance or an illusion. People often say "life is a race against time that we will never win, for every single moment in life, every minute, every split second is spend on eating, sleeping, excreting and breeding.

I also think that the "succession of wisdom" is one kind of quests to be performed in order to continue the human evolution process. If we look back at our childhood memory and immediately return to the present moment, we might be astonished by how much things have changed, from people, places, surroundings and society. All these changes are resulted from increase pressure of materialism, which has transmuted our social system. The Eastern civilization and the Western civilization are now confronting one another in an inevitable clash. This consequence results in a decay of ancient morality or the old belief "good will perpetrate evil," even a person who devotes oneself to honesty and loyalty seems to be ridiculous and merely absurdity in the contemporary society.

We have advanced in materials and technology much faster than any previous periods in the history. However this does not raise our spiritual mind. In contrast materialistic development only deludes us into a deeper trap of consumerism.

The main reason that motivates me to but all my prolong efforts to create artwork is not for allurements, inducement or an ambition to decrease any immoral practices in our society today. I only hope that at least it will be a warning for those who are still attach to the deception of the materialistic world of capitalism.

I believe that among neglects and sufferings of present day in the current system, there is still a moment of truthfulness, goodness and beauty. At least there is art without any interference of doctrines, religions or interests. It still belongs to the law of timeless and nourishes the exhausted society. It is the only last thing that holds the energy's balance under the law of universe. This is a balance between materialistic world and spiritual world.

I am aware that it is not my destiny to become an artist, but it is a matter of selection. I choose to work as a creative artist who bases his work on an imagination to create an inner voice, which is translated into a visual form that can be perceived through a pair eyes. I am still following this same principle throughout my career. Particularly, the sculpture "Here" is represented as a materialistic present that when the audiences perceive through their eyes, an essence of the work will be reflected, while "Here after" is a conceptual a kind of remembrance or lasting impression that still remains in an abstract form of idea. All this is to show that there is still a work of art that is highly appreciated by its values, forms and identity or appeared concepts. As the creator of the work, this is something sufficient to be pleased, to be delighted in this inequality and suffering world.

Manop Suwanpinta
Sculptor

เทวาลัย

ข้าพเจ้าเกิดแรงบันดาลใจในการสร้างผลงานเทวาลัย เมื่อราวปี 2549 – 2550 ประเทศของเราเกิดวิกฤตอย่างร้ายแรง เกิดความแตกแยกกันทางความคิดอย่างไม่เคยมีมาก่อน ความเลวร้ายได้พุ่งถึงขีดสูงสุด ถึงกับมีการวางระเบิดในกรุงเทพฯ ข้าพเจ้าไม่คิดว่าจะได้เจอเจอในกรุงเทพฯ เคยเห็นแต่ข่าวต่างประเทศในตะวันออกกลาง มันเลวร้าย บัดจบสิ้นดี ประเทศของเราเป็นประเทศที่อุดมสมบูรณ์ที่สุดในโลก อยู่ในพื้นที่ที่เป็นจุดศูนย์กลางของภูมิภาค แหบจะไม่เคยมีภัยธรรมชาติที่ร้ายแรงเมื่อเทียบกับต่างประเทศ เรามีพระมหากษัตริย์ที่ยอดเยี่ยมไม่เคยมีพระมหากษัตริย์ในประเทศไหนเหมือนเรา น่าจะเจริญรุ่งเรืองกว่าใครๆอีกมาก แต่กลับกลายเป็นว่าเรามีความป่าเถื่อน ละโมภ โภกมาก และความคดโกง คอรัปชั่นเต็มไปหมด เทวาลัยแห่งยุคสมัยคือความละโมภ และความเห็นแก่ตัวอย่างสุดขีด การเล่นพรรคเล่นพวก ใช้อำนาจหน้าที่ทางราชการแสวงหาผลประโยชน์ส่วนตน และพวกพ้องอย่างสูงสุด เป็นความเข้าใจผิดอย่างร้ายแรงว่าเรามีเงินยิ่งมากก็จะยิ่งมีความสุขมาก ข้าพเจ้าแทนค่าประเทศไทยด้วยรูปช้างที่มีหางงอกเป็นปลา ราวกับกำลังแหวกว่ายในสายธารแห่งโลกาภิวัตน์ ข้าพเจ้าตั้งใจดีที่ใส่กระดุกไว้ เป็นการเตรียมพร้อมราวกับประเทศของเรากำลังจะตาย โดยมีนกหัสติลิงค์ตามความเชื่อของคติโบราณ คาบช้างเพื่อส่งวิญญาณไปปรโลก

ความละโมภและความเห็นแก่ตัวของมนุษย์

รากเหง้าของวิกฤตและปัญหาทั้งหมดมีที่มาจากความละโมภและความเห็นแก่ตัวของมนุษย์ทั้งสิ้น ตั้งแต่ระดับเล็กที่สุดจนถึงระดับโลก ข้าพเจ้าได้แรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์ผลงานจากสารคดีภาพสัตว์ที่กำลังกัดกินพวกเดียวกันเอง ข้าพเจ้าแทนค่าประเทศไทยด้วยสัญลักษณ์รูปช้างที่มีหางงอกเป็นปลา กำลังแหวกว่ายในสายธารแห่งโลกาภิวัตน์ พร้อมที่จะเป็นอาหารได้ทุกเมื่อ ข้าพเจ้าตั้งรูปโกศใส่อัฐิไว้กลางภาพ เพื่อเป็นการเตรียมตัวเตรียมใจให้ถึงพร้อมอยู่เสมอ

บันทึกประจำวัน

ในวัยเด็กข้าพเจ้ายังคงจำภาพยนตร์โทรทัศน์เรื่องหนึ่งได้ดี ภาพในดินแดนหลังความตาย ซึ่งดูตลก ไม่จริงจัง แบบละครโทรทัศน์ยุคก่อน ๆ ความดีความชั่วถูกบันทึกลงในบัญชีของค่า และบัญชีหนึ่งหมา เป็นแรงบันดาลใจให้ข้าพเจ้าสร้างผลงานบันทึกประจำวันขึ้น ข้าพเจ้าบันทึกสิ่งที่กำลังกัดกินตนเอง แทนความหมายถึงเวลาซึ่งลื่นไถลผ่านไปอย่างรวดเร็ว หมาที่ถูกกินกำลังทำหน้าที่เป็นอาหารประหนึ่งมีสวัสดิประจบบางอย่าง สอพลอ ดูน่าขบขัน ข้าพเจ้าปิดทองคำเปลวบนลำตัวหมาแล้วเขียนข้อความหรือบทกวี ซึ่งแตกต่างจากประสบการณ์จากอดีตจนถึงปัจจุบัน

ความตายและความพลัดพราก หมายเลข 1 และ 2

ข้าพเจ้าไปงานศพครั้งแรกเมื่ออายุได้ 13 ปี คืองานศพของบิดา เป็นเรื่องแปลกที่นับแต่บัดนั้นเมื่อไปงานศพทุกครั้ง มักคิดว่าสักวันหนึ่งเราก็จะต้องตาย ร่างที่ปราศจากลมหายใจจะต้องลงปอนอยู่ในโลงแบบนั้น เป็นเรื่องแย่มากที่ข้าพเจ้ามักจะใจหาย ที่คิดว่านี่คือจุดที่สิ้นสุดของทุกสิ่งทุกอย่าง ถ้าเพียงแต่ข้าพเจ้ามีความเชื่อเรื่องภพชาติ การเกิดใหม่ครั้งต่อไป ความสลดหดหู่จะจางหายไป และมักคิดถึงไปถึงคำที่มีผู้กล่าวว่า มาตรฐานการวัดคุณค่าของคนมักถูกประเมินจากผิวพรรณ รูปร่างหน้าตา เสื้อผ้าอาภรณ์ที่ห่อหุ้มร่างกาย ทั้งที่แท้จริงแล้วหากปราศจากสิ่งเหล่านี้ มนุษย์ทุกคนล้วนแล้วแต่ไม่แตกต่างกัน การแบ่งแยกกีดกัน ตีค่าความเป็นมนุษย์ เกิดขึ้นเพียงเพราะมนุษย์มุ่งแสวงหาความแตกต่าง และพวกพ้อง เพียงแต่เปิดใจให้กว้าง รับรู้ความเป็นจริงของธรรมชาติ เราก็จะเข้าใจได้ว่า ท่ามกลางความแตกต่าง หลากหลาย และบรรทัดฐานที่ไม่เท่าเทียมกันนั้น ลึกเข้าไปภายในทุกคนล้วนไม่แตกต่างกันเลย

เสียงร่ำไห้จากแผ่นดินและสายน้ำ หมายเลข 1, 2 และ 3

ในสมัยเด็กข้าพเจ้าเคยเห็นแผนที่ประเทศไทย เมื่อนับพันปีก่อน แผ่นดินตรงกลางของประเทศไทยเป็นที่ว่างเต็มไปด้วยน้ำทะเล โดยเฉพาะบริเวณกรุงเทพฯ ไม่น่าเชื่อว่ากรุงเทพฯ ที่ข้าพเจ้ากิน นอน ยืน เดิน ทำงาน และอยู่อาศัย จะเกิดจากดินตะกอนของแม่น้ำ ทำให้กรุงเทพฯ เป็นดินอ่อนลุ่มกักตุนน้ำเสีย ข้าพเจ้าถึงกับกังวลใจ อันเป็นที่มาของผลงานเสียงร่ำไห้จากแผ่นดินและสายน้ำ ว่าสักวันหนึ่งกรุงเทพฯคงจมหายไประลอกแล้วระลอกต่อไป ไม่ว่าด้วยเหตุของการล้นทะลักของน้ำบาดาลมาใช้อย่างยาวนาน ทำให้แผ่นดินทรุดตัวอย่างรวดเร็ว การสร้างเขื่อนอย่างมากมาย ปิดกั้นกระแสน้ำที่เคยพาดินตะกอนจากแผ่นดินมาลงยังปากแม่น้ำ แทนที่แผ่นดินจะงอกอย่างในยุคโบราณ กลับเกิดการกัดเซาะอย่างรุนแรง ดังปรากฏให้เห็นบริเวณชายทะเลที่ติดกับกรุงเทพฯ ยังไม่รวมถึงปัญหาโลกร้อน ซึ่งนอกจากจะรวมกรุงเทพฯที่ต้องจมอยู่ใต้น้ำแล้ว ยังรวมเมืองชายฝั่งทั่วโลก เช่น นิวยอร์ก เวนิส ฯลฯ อีกด้วย ข้าพเจ้ามักแทนค่ากรุงเทพฯว่าเป็นประเทศไทย ซึ่งข้างก็คือสัญลักษณ์ของประเทศไทย ช้างที่มีหางงอกเป็นปลา คือประเทศไทยที่ต้องเวียนว่ายอยู่ในกระแสแห่งโลกาภิวัตน์ และกระแสต่างๆ บางครั้งก็กังวลอย่างจริงจังถึงกับวางโกศใส่กระดูกไว้บนหลังหรือหัวของช้างเพื่อเป็นความเตรียมพร้อมอยู่เสมอ

บทสนทนายามรุ่งอรุณ (รำลึกเหตุการณ์สึนามิ พ.ศ. 2547)

แท้จริงมนุษย์เป็นเพียงแค่ของ อนุที่เล็กจิ๋วในสภาวะแห่งธรรมชาติที่ยิ่งใหญ่ สุดจะประมาณได้ แต่มนุษย์กลับตั้งตัวเองเป็นเกณฑ์ วัดทุกสิ่งทุกอย่าง ไม่เว้นแม้แต่ความคิดความชั่วและวิถีชีวิตของผู้อื่น อันเป็นบ่อเกิดแห่งการแบ่งแยก เดียดฉันท์ สำคัญตน อยู่ในโลกอันคับแคบแห่งอดีต และโลกแห่งความเห็นแก่ตัวอย่างสุดขีด ข้าพเจ้าแสดงออกด้วยภาพคนวัดฟ้า

ผู้แดนสุขาวดี

ช่วงเวลาที่เรามีอยู่ตั้งแต่เกิดจนตายคือประมาณห้าหมื่นวัน ครึ่งหนึ่งคือการนอนหลับ เรามีเวลาเหลือสำหรับทำกิจกรรมเพียงสองหมื่นกว่าวันในช่วงชีวิตอันแสนสั้นเท่านั้น ทั้งยังหมดไปกับการกิน ชับ ถ่าย สืบพันธุ์ ทำกิจกรรมที่มีสาระและไร้สาระอื่นๆอีกมากมาย ถ้านับความสุขอันเท่าเทียมกันของมนุษย์ คือการนอนหลับ เราได้ไปยังดินแดนแปลกประหลาดที่ไม่เคยไป กระทั่งได้พบกับบุคคลอื่นเป็นที่รักที่ได้จากไป ได้มีเวลาสำรวจท่องเที่ยว เข้าไปยังดวงจิตภายใน ซึ่งประกอบด้วยความดีความชั่ว ความสุขสบาย ความทุกข์ยาก ความโลภโมโหเสน่ ร่างกายที่ประดุจดั่งใบเสนาวิหาร ประดุจดั่งโลกที่เราอาศัยอยู่ ข้าพเจ้าใช้รูปดาวตกที่มีลักษณะคล้ายดวงตา ที่มีเปลวไฟลุกโชนอยู่บนหัวของรูปปั้นมนุษย์ ผลงานบางชิ้นข้าพเจ้าได้ตัดแขนและศีรษะออก ประหนึ่งอยู่ในสภาพแห่งความพ่ายแพ้ และยอมจำนนต่อข้อจำกัดในโชคชะตาแห่งความเป็นมนุษย์ ข้าพเจ้ากำหนดให้ประติมากรรมจัดวางอยู่กระแะกระ เพื่อให้เราได้มีเวลาเดินเข้าไปสำรวจ ประดุจเป็นส่วนหนึ่งของงานศิลปะ หรือเป็นงานศิลปะที่สามารถเดินเข้าไปสัมผัสได้ประหนึ่งตัวเราเป็นส่วนหนึ่งของงานศิลปะ

สวรค์ชั้นเจ็ด

นักปรัชญาชาวกรีก เจ้าของลัทธิสุขนิยมเคยกล่าวว่า ความสุขของมนุษย์มีจุดสุดยอดเท่ากันไม่มากไปกว่าได้ เช่นเคยมีเงินหมื่นล้านบาทแล้วมีความสุข ถ้าเกิดมีแสนล้านบาทก็มีใช้จะมีสุขมากขึ้น การบริโภคอาหารรสเลิศมากเกินไป มีความสุขจากการเสพเมถุนมากเกินไป ก็ไม่สามารถจะมีความสุขมากขึ้นได้ เคยใช้ชีวิตหรูหรา สำส่อนสุดๆ ก็พบว่าไม่ได้มีความสุขมากไปกว่า ความสุขที่แท้จริงกลับเป็นการประพัตอยู่ในศีลธรรม สันโดษ การมีมิตรแท้ กัลยาณมิตร การได้รับการยอมรับจากผู้อื่นต่างหากคือความสุขที่แท้จริง คนบางคนนิยมเลี้ยงสัตว์เลี้ยง หมา แมว ก็เพราะพวกมันยอมรับความมีตัวตนของเจ้าของ ดีใจอย่างจริงใจทุกครั้งที่จะเจอเจอ ผลงานสวรค์ชั้นเจ็ด ข้าพเจ้าได้แรงบันดาลใจมาจากเหตุการณ์ที่ครั้งหนึ่งประเทศไทย เคยมีดาวเทียมเป็นของตัวเอง ซึ่งยังคงความภาคภูมิใจให้กับข้าพเจ้า และคนไทยส่วนใหญ่ของประเทศ จนอยู่มาวันหนึ่ง ได้ข่าวว่ามีการขายดาวเทียมดวงดังกล่าว สร้างความสับสนมึนงง และไม่เข้าใจว่าจะเอาเงินไปทำอะไรมากมายมหาศาล กินไปสิบชาติก็ไม่หมด หรืออาจเป็นดาวเทียมดקרุ่น เอาไปใช้ก็ไม่ได้อะไร ทั้งหลายทั้งปวงเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้เกิดวิกฤติของประเทศในที่สุด ด้วยว่าคงจะมีคนรู้สึกแบบข้าพเจ้าอยู่เป็นอันมาก

สุวรรณภูมิ หมายเลข 1 และ 2

ผลงานชุดสุวรรณภูมิ ข้าพเจ้าได้แรงบันดาลใจมาจากเหตุการณ์บุกยึดสนามบินสุวรรณภูมิ และสนามบินดอนเมือง ราวปลายปี 2551 ในความรู้สึกที่มิได้เกิดจากการรับฟังข่าวสารทางสื่อต่างๆ เท่านั้น แต่ข้าพเจ้าได้รับผลกระทบ และได้สัมผัสโดยตรง เพราะเป็นช่วงเดียวกับที่ได้เดินทางไปแสดงงานที่ประเทศสิงคโปร์ก่อนหน้านั้นวัน หลังจากนั้นก็มีการบุกยึดสนามบินพามาณย์ทั้งสองแห่ง จนถึงวันที่กำหนดกลับประเทศไทย ซึ่งไม่สามารถทำได้ ข้าพเจ้าคิดเส้นทางที่ทางบกคือเดินทางโดยรถยนต์ผ่านสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ทางอากาศคือไปลงที่หลวงพระบาง ประเทศลาวโดยกะจะเที่ยวเสียด้วย และเดินทางกลับโดยรถโดยสารเช้าทางจังหวัดหนองคาย หรือเลยไปเที่ยวอินโดนีเซียโดยเฉพาะหมู่เกาะบาหลีต้องจนกว่าสนามบินจะเปิดก่อนกลับ แต่แล้วทางสิงคโปร์แจ้งว่าสนามบินอยู่ตะเภาเปิดทำการ จึงบินไปลงที่จังหวัดชลบุรี ได้เห็นภาพความวุ่นวายโกลาหล เอนจอนางของนักเดินทาง ฮิน เดิน นั่งนอน ก่นด่ากันเกลื่อนกล่น ข้าพเจ้ายังมีนกฉวยโอกาสชาวไทยเข้าไปเกรวราคาโดยสารที่จะวิ่งเข้าหัทยา เพื่อต่อรถเข้ากรุงเทพฯ ข้าพเจ้าไปอีก มีสภาพเป็นรัฐอนาธิปไตยโดยแท้

ในฐานะคนทำงานศิลปะ ข้าพเจ้าแสดงออกด้วยงานศิลป์ชุดสุวรรณภูมิ ข้าพเจ้าใช้รูปทรงของมนุษย์แทนค่าเครื่องบิน พร้อมทั้งสัญลักษณ์ต่างๆ เช่น ข้างหางปลาแทนภาพประเทศไทยและเหนือ ข้าพเจ้าห้อยธงธงธงไว้ที่ตัวงานด้วย โดยเขียนข้อความ เช่น ตี-ชัว ถูก-ผิด คุณธรรม-มนุษย์ธรรม ภาพนกอรหันต์ (นกที่มีศีรษะเป็นมนุษย์ นกในวรรณคดีไทย) เปลวเทียนแทนคำจิตวิญญาณที่หลุดลอย ไว้แก่นสาร สาระ

สุวรรณภูมิ หมายเลข 4, 5 และ 6

ข้าพเจ้าใช้ชิ้นงานเก่านำมาปรับปรุงเช่นกัน โดยเพิ่มลูกกรอกน้ำโซด และปลาข้างน้ำโซดเข้าไปด้วย ในขณะที่ประเทศของเราได้รุดหน้าทางวัตถุอย่างเต็มที่ ทั้งบ้านช่อง ตึกระฟ้า รถไฟใต้ดิน บนดิน ถนนหนทาง เศรษฐกิจการเมือง สื่อสารสนเทศนานาชาติ แต่อีกด้านหนึ่งยังคงมรงายกับความเชื่อทางไสยศาสตร์ โชคลาภ อัมภมฺล เก็นคาคเตา ในวัยเด็กข้าพเจ้าเคยได้อ่านหนังสือเรื่องอินทรี และไสยศาสตร์ ซึ่งประพันธ์โดยท่านพุทธทาสภิกขุ กล่าวไว้ตอนหนึ่งว่าไสยศาสตร์น่าจะมาจากคำว่าศาสตร์แห่งการหลับ (ไสยาสน์) ศาสตร์แห่งความมืดบอด เป็นเรื่องของคนปัญญาอ่อน (คืออ่อนด้อยทางปัญญา) และท่านยังได้กล่าวไว้ด้วยว่า ใช้ว่าจะไม่มีอยู่จริง เมื่อพลัจิตของคนโง่ อ่อนด้อยทางปัญญา ไปรวมตัวกันมาก ๆ เข้าก็ทำให้มีกำลัง มีอำนาจได้เหมือนกัน

ทาสวัตถุ

ท่ามกลางสภาวะโลกในปัจจุบัน ขณะที่เราดำเนินชีวิตประจำวันเป็นปกติธรรมดาสามัญ เราไม่มีความรู้เลยว่า ได้ถูกครอบรัว ชักจูงโน้มน้าวโดยสื่อต่างๆ แทบจะตลอดเวลา ไม่ว่าจะเป็นสื่อโฆษณา ประชาสัมพันธ์ โทรทัศน์ ภาพยนตร์ วิทยุ แม้แต่สื่อสิ่งพิมพ์ สิ่งเหล่านี้ได้ครอบงำความรู้สึคนึกคิด ทัศนคติ ซึ่งมีอิทธิพลเหนือการดำเนินชีวิตของเรา ไม่ว่ายามตื่นยามหลับ ยามกินยามนอน แม้แต่ในความฝัน โดยเราไม่รู้ตัว ยากที่เราจะหยั่งรู้ รู้สึกหรือหลุดพ้นออกไปได้ ข้าพเจ้าได้แทนค่าการถูกครอบงำดังกล่าว โดยภาพนางรำที่สี่สีที่มีหัวเป็นสัตว์ กำหนดให้มีร่างกายใหญ่โตกว่าคนจริง และเพิ่มขลุ่ยประตูประการพาทงศาสนา กำลังร้ายร้าย เหยียบย่ำลงไปในอวริยะบริบุรี คือ ตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ เจาะช่องที่ก่อให้เกิดพื้นพิภพ สื่อความหมายถึงความหิวกระหาย ไม่รู้จักพออยู่ตลอดเวลา

บทสนทนาของศิลปินกับนกสองหัว

เมื่อ 20 กว่าปีก่อน ความตั้งใจแต่แรกคือรับราชการ ได้ทำงานเป็นรูปเหมือน อันเป็นงานที่รัก กลับโดนคูหมีนสบประมาทว่าทำไม่ได้ มือไม่ถึง??!! จึงเป็นแรงขับให้เกิดมานะหิฐิ ว่าต้องมีชีวิตรอดให้ได้โดยไม่

ต้องพึ่งใคร ทั้งยังเป็นแรงส่งอันเกิดจากความประทับใจในเหตุการณ์ดังกล่าวยกจะลืมเลือน จุดประกายให้เริ่มทวนกลับมาทำงานศิลปะ อันเกิดจากประสบการณ์ที่เลวร้าย อัปลักษณ์ สุดชั่วอีกครั้

การดำรงชีวิตเป็นศิลปินอิสระโดยมิต้องพึ่งพาระบบ ดำรงชีวิตอยู่ให้ได้อย่างมีความสุข ตามอัตภาพ ได้ทำงานสร้างสรรค์ ตามความคิด ความรู้สึกของตนเองอย่างเต็มภาคภูมิใจ มิใช่เรียงราย ประดุงคำผู้ยิ่งใหญ่ที่ได้ครอบครองอำนาจจักรน้อยๆ อันสุขสงบແรงทน โดยความเป็นจริงแล้ว ภาพหุ่นเหมือนตัวเอง ข้าพเจ้าทำไว้เผ้าบ้านเนื่องจากมีสมาชิกในบ้านน้อยมาก เมื่อมีความจำเป็นต้องเดินทางไปยังที่ต่างๆ บ้านจะเสมือนบ้านร้าง ควรจะมียามคือตัวข้าพเจ้าเองเผื่อสุดดีเอาไว้บ้าง ข้าพเจ้าได้ใช้หุ่นตัวเองปรับปรุง ดัดแปลงทำเป็นผลงานศิลปะ โดยทำเสมือนกำลังนั่งทอดกาย รำพึงรำพันอยู่กับนกสองหัว ซึ่งข้าพเจ้าใช้แทนค่าผู้คนในวงการศิลปะ หรือวงการช่างศิลปะ ดูประหนึ่งว่าโดยวิชาชีพแล้วจะต้องครุ่นคิดอยู่กับเรื่องความจริง ความดี ความงาม อุดมคติ และปรัชญาทั้งปวง แต่จากประสบการณ์ที่ข้าพเจ้าประสบพบพานมาตลอด 20 กว่าปี กลับตรงกันข้ามกับที่คิดไว้เกือบทั้งหมด(มีดีอยู่บ้างเป็นส่วนน้อย) คือเต็มไปด้วยความซื่อจอา ริษยา ละโมภโสมมาก เห็นแก่ตัว ดูหมิ่น เดียดฉันท์ สำคัญตน บางพวกบางหมู่เหล่าอาศัยราชการเป็นเครื่องมือสร้างเครดิต ออกฉายโอกาส ฉกฉวยผลประโยชน์ให้กับตัวเอง แบ่งแยกเล่นพรรคเล่นพวก เหยียย่ำทำลายคนอื่น หน้าอกจะเต็มไปด้วยคุณุณิ วัญุณิ คุณธรรมล้ำเลิศ แต่แท้จริงกลับกลวงไป วางปล้ำภายใน ทั้งหมดอาจจะเป็นภาพสะท้อนของสังคมไทยหรือแม้แต่สังคมโลกก็เป็นได้ บะระดุงดีมาพาด ซึ่งโดยแท้จริงแล้วมิเพียงแต่กระดาก ฝ่าไป กับสี่สี หรืองานประติมากรรม ซึ่งโดยปริมาตรที่ล้นทะลักภายในกลับกลวงไป วางปล้ำ ส่วนที่เป็นความจริง ความดี และความงาม คือสาระภายในเหนือหาทางหาก

The Palace of the God

This work was inspired by the event during the period of 2005 - 2006 when Thailand was facing a political crisis. There are ideological conflicts among different classes of citizens that have never happened before in our nation's history. It reached the worst point when there was a terrorist explosives plotting in Bangkok. I had never imagined that such a thing like this would ever happen in Thailand, I only saw it in foreign news on television. I felt terrible and disgusted by the action.

Because we live in one of the most plentifully condition, locating at the heart of the region that never has to face a critical natural disaster, comparing to other countries. The most important of all, we have a great king whose genius is incomparable by any other kings around the world. We should be able to advance and develop faster than any other state. However we ended up acting barbarically filled with hatred, greed and corruption. So I create an altar of God for the greed and self-interested, abusive of power, using state interests for their own benefits. It is a great mistake that we perceive money as everything or think that the more money we have, the more happiness it will bring.

I represent Thailand as a mutated elephant with fish tail that swim in stream of globalization. I place a pagoda with burned ash as a reminder that Thailand is dying. There is also a Nok Hussadee with the ancient belief that it is the transporter between here and hereafter.

Greediness and selfishness of Humanism

The deep roots of all crisis and problems are mainly caused by human greed and selfishness from a small personal matter to a global scale. I was inspired by a featured animal documentary that shows beasts eating one another. I have again represent Thailand with a mutated elephant with a fish tail swimming against the current stream of globalization. I place ashes in the centre of the image as a representation of tragedies that can happen any time.

The Diary

When I was young, I watched a television program about afterlife, which looked funny and unreal like an old low budget television production. Good actions we did when we were alive are recorded in a gold fabric sheet and evil actions were recorded in the dog skins. This was an inspiration for the work "The Diary". I created dogs, biting and eating themselves, representing time that consumes everything, even time itself. The dog that is being eaten is flattering and looks funny. I put a gold leaf on its back and wrote a poem, which I wrote from my experience since past to present.

Death and departure No.1, 2

The attended the funeral for the first time when I was thirteen years old. It was my father's funeral. From then, it was strange for me that every time I attend a funeral, I often think that one day we are all going to die, the body without soul will lie down in the coffin. I feel terrible, when I recognize that it is the conclusion of life and the end of every thing. I hope when they all rebirth in their next lives, all the sorrows will be vanished.

Many people I know like to say that the standard of life is reflected upon the outer appearance, how we look and clothes that we wear. But without all of these external decorations, human beings are all the same. Prejudice and inequality occur because we as human beings like to seek the differences rather than similarity. What we need to do is to open up our mind, accept the natural truth and we will begin to understand that in the midst of these differences and inequalities, we are all the same.

Crying from the land and the River No. 1, 2, 3

When I was young, I saw an old map of Thailand. About thousands years ago, the central part of Thailand is under the sea level, particularly the current area of Bangkok. It is unbelievable that Bangkok is the city that I am living in, the city that I eat, sleep, stand walk around, go to work is based on sediments of soil. The land of Bangkok consists of uncompressed soft soil, which erodes easily. I am anxious about this matter, which is an inspiration of the work "Crying from the land and the river number 1". I am worry that one day Bangkok will collapse and submerge under the sea level. This phenomenon is a direct consequence from illegal drill for water under bowels of the earth and altogether with the construction of dams which block the stream that bring soil to the estuary, rather extending the land this results in further erosion of land. Together with the impact of global warming and the rise of sea level, the end of Bangkok will arrive soon. Not only Bangkok that will face this destiny, New York ,Venice and other major cities around the world also face the similar fate.

Dialogue at the Dawn, Dialogue at the Evening (Homage of Tsunami 2004)

In reality, we are only a cluster of dust in the vast universe, which is infinite or immeasurable. However, we are self-centre and attempt to justify everything. We try to rule what is good and what is evil. We also to judge other people lives, which cause division and discrimination. We live in a narrow world filled with self-images, mistaken that we are centre of the world.

Go to Sukhavadee (paradise)

An average human being's lifetime from birth till death is approximately fifty thousand days. Almost half of this time, we spend it on sleeping and resting. So we have approximately twenty thousand days left for activities, which seems so short, not including spending time eating, excreting and having sex and all other absurd activities. The basic pleasure that every human being can equally enjoy is sleeping, which lead us to dream to the unknown land that we have never been before or to meet people who have passed away.

We are able travel inside our minds that consists both good and evil, pleasure and suffering and even greed. Our body is like a temple, like the world we are living in. I use a symbol of a stardust which looks like an eye that burn into fire above the head of a figure. I have amputated arms, legs and heads of some statues in order to represent the act of defeat and surrender to the fate of human being. I arranged the work to be in a messy condition, which allows the audiences to walk around and become a part of the work. This is the work that one can feel and become a part of the work.

Heaven on Seven

The Greek philosopher who originally created the term 'Hedonism' stated that the physical pleasure of human beings has its limit. For example, if you have a billion baht and that makes you feel happy, then if you have 100 billion it does not mean that you will be 100 times happier. Therefore by over consuming of goods, food and sexual pleasure does not mean that there will be greater happiness in you. Many who have luxurious life or become a libertine do not always lead to a happy life. The true happiness is derived from performing good moral conducts, solitude, having Kalayanamitr (true friend) and respects from others are true happiness. Some people fond of pets like dog or cat because they accept the self-worth of their owner and express their real feelings without concealing it.

"Heaven on Seven" is inspired from the story that once Thailand had its own satellite. I was very proud of it like the rest of population. However one day, I woke up with the news that the satellite was sold. It caused such a confusion and disappointment. I don't understand why one needs that amount of money, which is more than enough for 10 more lifetimes. Or was it because the satellite was obsolete and not profitable anymore? I think there will be many feeling the same way about this issue.

Suvarnabhumi No.1, 2

"Suvarnabhumi" was inspired by the occupation of both Donmaung and Suvarnabhumi Airport by The People Alliance for Democracy at the end of 2008. This event had a direct effect on me. It was during the period that I went to exhibit my artworks in Singapore a day before the closure. Until the schedule return date, I was still unable to return. I was thinking about alternative routes such going through the three provinces of Southern Thailand or flying to Luang Prabang in Laos, which I plan to enter Thailand via Nong Kai, or traveling to Bali for a holiday until the airport is reopened. However, the agency in Singapore told me that I can fly to Utapao airport in Chonburi, where I witnessed a chaotic and miserable condition. Passengers were waiting desperately to return to their home countries. Some were standing, some were sleeping on the floor and many are yelling. Worst of all, many taxis overcharge the fare to travel to Pattaya and Bangkok. The condition was in an absolute anarchic state.

As an artist, I express my feelings through art. I use a human figure as representation of an airplane. I also include many of my previous symbols. Mutated elephant-fish represents Thailand and victims. I hang a mobile bell onto my work, which I wrote texts such good and evil, morality and humanity. The image of the Nok Arahan (bird consists of a human head in Thai folklore) and the candle light represent the spirit that flyaway without an essence.

Coyote Dance

In the current world condition, as we continue to live our normal daily life, we never realize that we are being manipulated and influenced by the media all the time. Now advertising seems to be engaged in every form of media such television, cinema, radio magazine, which constantly brainwashing us. Twenty-four hours a day we are bombarded by all kinds of advertisements that drive our desires to consume more and more. Most of the time, we either are unaware of it or hardly able to escape from it. I represented this idea into four statue dancers, which have heads of beasts and their bodies are larger than life figure. They pose in a talisman like a religious statue, performing ritual dancing and standing above all sensual organs such eyes, ears, noses, bodies and mind. There are empty holes on their stomach symbolizing their thirst and hunger that are aggravated all the time.

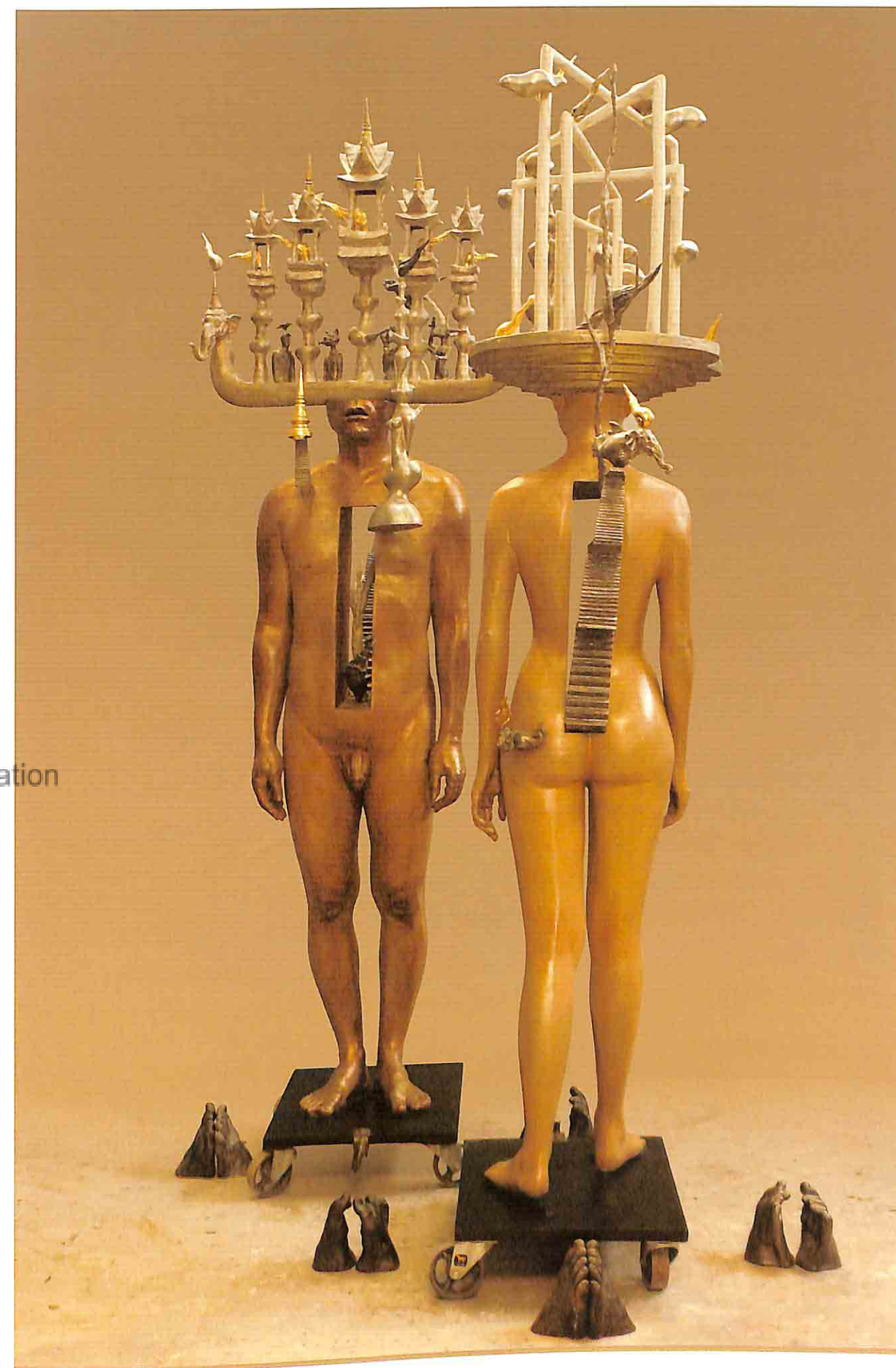
Conversation of An Artist and two-heads bird

About 20 years ago, my first intention is to work for as a civil servant to work in a statue department, which I felt right to work there, but I was often criticized that my skill was not up to the expectation. This has become my aspiration to try to survive without support from the patronage system. This incident made me to return to create artworks, which in fact is motivated by this terrible experience.

I continue my life as a freelance artist without any systematic or bureaucratic sponsorship. I tried to continue living happily and adequately, which allows me to create works directly from my ideas or feelings. It feels like a great man who occupied a small peaceful harmonious kingdom.

The realistic sculpture of myself, which I often use it as a guard to my house because I have so few members in the family. I transform my self-sculpture to become an artwork. It is posed in a sitting down position, moaning to the two face bird, which represented the people inside Thai art industry. On the surface, artist is regarded as a career that always consider about truth, goodness, aesthetes, idealistic utopia and all kinds of philosophy. However, according to my twenty years experience in this field, it seems to be the opposite of my forethought. In reality, a majority of artists are full of greed, jealousy, selfishness, ignorance and some use their bureaucratic status toward personal gains and try to attack one another. Superficially, their conversations and dialogues are filled with the subject of morality and philosophy, but deep inside they are hollow and empty. In fact, it might be a reflection of the current Thai society or the whole world, which may be just like a painting, an illusion, which in fact it is only a piece of paper or canvas with paint. It is truth, goodness and beauty, which are the inner essence of the work.

Rama IX Art Museum Foundation

The Palace of the God

เทพาลัย